

ПІДСЕКЦІЯ «АДМІНІСТРАТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Андрусиниш Божена

Науковий керівник – к.е.н, доц. О.І. Білик

ПІРАМІДА ПОТРЕБ АБРАХАМА МАСЛОУ (ТЕОРІЯ МОТИВАЦІЇ) ТА ЇЇ НЕДОЛІКИ З ПОГЛЯДУ СУЧАСНОСТІ

У кожної людини незважаючи на стать, вік, національність чи уподобання існують певні потреби. Та хоча ми живемо за різних обставин ці потреби є універсальними, тобто об'єднують усіх. Тож основі змістовної концепції мотивації лежать потреби людини, а саме її відчуття нестачі чогось, дискомфорту, які вона бажає перебороти. Потреби можуть бути первинними (природного походження) і придбаними (соціальними). До первинних відносяться потреби в їжі, воді, теплі, до придбаних – потреби в спілкуванні, здобутті знань, самореалізації. Далі при усвідомленні потреб у людини виникає бажання їх задовольняти, а відповідно, виникає інтерес який дозволяє це зробити. Але інтерес стає мотивом для активних дій тільки тоді, коли людина впевнена в тому, що досягти бажаного їй по силам.

До прихильників цієї концепції відносяться американські психологи А. Маслоу, Д. Мак-Клелланд, Ф. Герцберг. Специфічний розвиток отримала теорія Маслоу в роботах американських соціологів Поля Херсі і Кена Бланшарда. Вони розглядали піраміду Маслоу в контексті різних спільнот. Вони припустили, що в різних суспільствах піраміда потреб матиме різний вигляд, тобто з концепції Маслоу вони виділили виняткову.

Класична "піраміда" враховує скоріше не суспільство в цілому, а категорію людей з низькими доходами, так як їх потреби в їжі і житло слабо задоволені і дійсно є мотивом поведінки. Виняток 1: для середнього класу актуальні потреби другого, третього і четвертого рівнів, але не актуальні потреби першого та п'ятого рівнів. Виняток 2 для класу осіб з високими доходами, куди входять топ-менеджери і власники. Для них не актуальні нижчі потреби, оскільки в силу матеріального достатку вони володіють бажаними благами. А актуальність середніх потреб для них невелика тому, що вони працюють індивідуально, а не в команді. Зате дуже сильна потреба в самовираженні: бізнес – це продовження їх творчого "я".

Метою цього дослідження є розглянути як з зміною часу, цінностей суспільства та його розвитку змінюються потреби людей, навіть на первинному рівні.

Отже, сама Теорія мотивації по А. Маслоу була сформульована у 40-х роках минулого століття. У людей, згідно цієї теорії постійно виникають різні потреби, які можна об'єднати в групи ієрархії. Маслоу виділив п'ять таких груп і представив їх у вигляді піраміди: фізіологічні, потреба в безпеці, соціальні потреби, потреби у самоствердженні та самовираженні. Пізніше Маслоу відносить потребу до самоактуалізації до базових потреб, які він описав як «потреби (особистісного) зростання» (їх також називають «ціннісними» або «буттєвими потребами»), а з часом у список увійшли також потреби в розумінні і пізнанні (конгнітивна потреба) і потреба в прекрасному (естетична потреба).

Маслоу зазначає, що ієрархія потреб зовсім не така стабільна, як це може здатися на перший погляд. Базові потреби більшості людей, в загальному вигляді, підпорядковуються описаному порядку, але трапляються й винятки. У деяких людей, наприклад, потреба в самоствердженні проявляє себе як більш нагальна, ніж потреба в любові. Це найпоширеніший випадок реверсії. Однак таке зміщення пріоритетів у рівнях Маслоу називає порушенням нормального розвитку, викликаним неврозом або несприятливими зовнішніми обставинами. На думку Маслоу, ідеальне суспільство – це суспільство людей ситих і впевнених у своїй безпеці, які, задовольнивши базові потреби, можуть зайнятися самоактуалізацією.

Якраз ця думка і найбільше піддавалась критиці з боку сучасних науковців. Адже з прогресом людства, суспільство все більше зацікавлене у саморозвитку та самореалізації, при цьому готове нехтувати основними своїми потребами. Нарікляд, деякі люди вважають, що вони, змогли добитися в житті великих успіхів саме тому, що не були задоволені базові потреби. Відомо чимало випадків, коли поштовхом до саморозвитку стала нерозділене кохання. Адже має місце і те, що людина самотня, не визнана суспільством, цілком може бути самодостатньою особистістю.

Одним людям, щоб задовольнити свою потребу у визнанні, досить заслужити любов і повагу своїх друзів і близьких, іншим для цього потрібно завоювати півсвіту. До того ж, кажуть психологи, людина ніколи не зможе задовольнити всі свої потреби повністю – йому постійно потрібно щось ще. Тому можна сміливо сказати що у ХХІ ст. само ієрархія потреб, на якій наголошував Маслоу, є неактуальною, бо змінюються часи, а з ними і базові потреби на пріоритети індивідуума.

І все ж, незважаючи на критику, теорія Маслоу таки застосовується на практиці. Наприклад, її використовують в системі управління персоналом при вибудовуванні способів мотивації співробітників, при довгостроковому плануванні для складання прогнозів про майбутні потреби в різних товарах і послугах. Ієрархія потреб справила величезний вплив на сучасний підхід до мотивації в менеджменті.

Саме сформульована А. Маслоу класифікація потреб, розташованих певним чином в ієрархічному порядку, на думку багатьох дослідників, залишається на сьогоднішній день найпоширенішою. Автори класичних теорій, а також сучасні теоретики і практики у сфері управління персоналом та загального менеджменту беруть за основу п'ять груп потреб "піраміди", формулюючи нові мотиваційні механізми їх

задоволення та актуалізації. Ієрархія потреб справила величезний вплив на сучасний підхід до мотивації в менеджменті. Саме сформульована А. Маслоу класифікація потреб, розташованих певним чином в ієрархічному порядку, на думку багатьох дослідників, залишається на сьогоднішній день найпоширенішою. Автори класичних теорій, а також сучасні теоретики і практики у сфері управління персоналом та загального менеджменту беруть за основу п'ять груп потреб "піраміди", формулюючи нові мотиваційні механізми їх задоволення та актуалізації.

Теорія Маслоу дала багато для розуміння того, що лежить в основі інтересів і дій людей. Керівники всіх рівнів, ознайомившись з теорією Маслоу, змогли переконатись, що мотивація людей визначається широким спектром потреб. Для того щоб цілеспрямовано впливати на поведінку працівників, менеджер має знати, яким потребам вони віддають перевагу і якими потребами керуються в кожний конкретний момент. Водночас українці важливо, як випливає з теорії, дати можливість працівникам задовольнити їхні пріоритетні потреби з допомогою такого комплексу дій, який сприяє досягненню цілей усієї організації.

Після ознайомлення виникає цікава думка: а чи не навмисно можновладці утримують людей на більш низьких рівнях потреб, штучно створюючи дефіцит продуктів, залякуючи негативними новинами, щоб вони не мали можливості задуматися «про високе»? Людей з високим духовним потенціалом неможливо тримати в покорі, і вони стануть прямою загрозою тим, хто наділений владою і затишно примостився біля «годівниці».

То можна дійти висновку, що піраміда потреб Маслоу має сенс існувати адже сама її структура є сталою: незадоволені потреби спонукають людей до активних дій, а задоволені перестають бути мотивацією, їх місце займають інші незадоволені потреби. При цьому первинні потреби вимагають першочергового задоволення, а після того як вони будуть задоволені, починають діяти вторинні потреби. Але як ми вже побачили з часом одні потреби стають важливішими за інші, а це свідчить про відстність ієрархії, а сам автор наголошував на жорсткій послідовності при переході від одного рівня потреб до іншого тільки у напрямку знизу вгору. Він наполягав на тому, що задоволення вторинних потреб приводить до послаблення їх взаємодії на мотивацію.

1. В. А. Р. Менеджмент / А. Р. В., О. Г. С.. – Київ: Центр учбової літератури, 2011. – 312 с. – (Навчальний посібник). 2. А. А. Л. Мотивація і стимулювання трудової діяльності / А. Литвинюк А., 2015. – 398 с. – (Підручник для бакалаврів). 3. Піраміда Потреб Людини За Маслоу: 7 Основних Рівнів [Електронний ресурс] // БізнесСвіт. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://business.in.ua/piramida-potreb-lyudyny-za-maslou-7-osnovnyh-rivniv/>.

Башак Павло

Науковий керівник – к.е.н, доц. О.І. Білик

ЗОЛОТОВАЛЮТНІ РЕЗЕРВИ УКРАЇНИ

В умовах швидкого розвитку інтернаціоналізації і глобалізації економічних процесів, проблема вивчення золотовалютних резервів займає провідне місце у економічному житті кожної країни, адже в результаті інтеграції національних економік багато важливих характеристик економічного розвитку країн формуються усе більшою мірою під впливом зовнішніх факторів. Останні події в світі показали, наскільки сильним може бути вплив валютно-фінансового чинника на економіку, а також продемонстрували актуальність проблеми золотовалютних резервів.

Мета наукового дослідження – аналіз інформації наданої Міністерством фінансів України стосовно золотовалютних резервів та з'ясування основних елементів структури золотовалютних резервів України.

Вивчення золотовалютних резервів висвітлено в наукових працях відомих учених: Алібера Р., Блекмена К., Вільямсона Д., Кларка Р., Доунза П., Дулі М.,

У вітчизняній економічній літературі ці проблеми відображені у працях Боринця С.Я., Гальчинського А.С., Журавки Ф.О., Костіної Н.І., Лупіна О.Б., Савлука М.І., Стельмаха В.С., Юшенка В.А. та ін.

Золотовалютні резерви (вони ж – офіційні резервні активи) – зовнішні високоліквідні активи, що знаходяться під наглядом держави (Національного банку України та уряду України).

Золотовалютні резерви (офіційні резервні активи) розраховуються в доларах США.

Міжнародні валютні резерви НБУ подаються у вигляді монетарного золота, іноземної валюти та державних цінних паперів

Резерви можуть використовуватися для здійснення міжнародних розрахунків і платежів, покриття дефіциту платіжного балансу, стабілізації курсу

Слід розрізняти **золотовалютні резерви** (міжнародні валютні резерви) та **золотий запас** (золоті резерви) країни.

Золоті резерви (золотий запас) – то є лише частина офіційних золотовалютних резервів держави, що подається у вигляді монетарного золота.

Станом на 31 липня 2019 офіційні резервні активи України становили 21840,2 млн. доларів США, при цьому монетарне золото – лише 1125,6 млн. доларів (5,15% від загального обсягу резервів).

Лівову ж частку міжнародних резервів України складають активи в конвертованих валютах (цінні папери, валюта і депозити)